

[Gert Petersen.]

avancer, end at man fortsat accepterer dem og så inddrager noget af dem ved en skærpet beskatning.

For mig at se, er det egentlig, som om regeringen igennem dette frigørelsesafgiftsforslag udviser en vis mistillid til sine egne jordlove. Vil de egentlig have den effekt, som man påstår? Vil de føre til billigere grunde? Vil de føre til et større udbud? Vil de standse spekulationen? Det er jo ikke sikkert, men så skal vi i hvert fald have noget af det hjem, som spekulanterne skaffer sig.

Men altså, man vil inddrage en væsentlig del af prisstigningerne, og det har vi da ikke noget imod, selv om vi anser det for fornuftigere, at man simpelt hen, så vidt det overhovedet er menneskeligt muligt, søger at forebygge disse prisstigninger. Og man begrundet det bl. a. med — og det hilser vi da også med tilfredshed — en henvisning til begrebet „samfundsskabte værdier“. Det synes jeg er godt. Det står i bemærkningerne, at formålet med lovforslaget om indførelse af en frigørelsesafgift er at inddrage en del af disse samfundsskabte værdier, og forinden har man beskrevet, hvad det er for noget. De socialistiske synspunkter og tanker, som i modsætning til liberalismen har skabt og udformet og accepteret begrebet „samfundsskabte værdier“, slår igennem, om end det sker langsomt, og om end man åbenbart har svært ved at drage de fulde konsekvenser af det.

Og så må man jo nok spørge: hvorfor vil man kun inddrage en del af de samfundsskabte værdier? Når man accepterer, at visse værdier er samfundsskabte, altså skabt uden den private ejers indsats, men alene af samfundet, hvorfor i alverdens riger og lande vil man så overlade noget af disse samfundsskabte værdier til den private ejer? Det vil man åbenbart. Man vil nøjes med at inddrage en del. Og når man er kommet så vidt, at man vil nøjes med at inddrage en del, må vi så få at vide: hvorfor netop denne del, hvorfor ikke en større del, hvorfor ikke en mindre del? Hvor er den hellige retfærdighed i, at det er netop denne del; efter hvilke kriterier er det fastsat?

Det, som er det afgørende, er, at man ikke tør tage konsekvensen af sin egen betragtningensmåde med hensyn til begrebet „samfundsskabte værdier“. For de samfunds-

skabte værdier svarer jo i alt væsentligt til det, som med et andet udtryk kaldes „forventningsværdien“. Forventningen om den prisstigning, den værdistigning, der indtræder. Fordi det offentlige har byggemodnet, fordi der er anlagt trafikale anlæg, skoler, veje, gader osv. — ja, så forventer man en prisstigning på grund af noget, som man ikke selv har ydet noget til. Hvis man vil bruge begrebet „samfundsskabte værdier“ og acceptere det og anvende det, ja, så må man også eliminere begrebet „forventningsværdi“ — tage det væk; så må man komme til det resultat, at værdien af jorden, af den faste ejendom, følger den hidtidige anvendelse, at ejendomsret til fast ejendom altid knytter sig til den hidtidige anvendelse. Det vil så igen betyde, at overgang til anden anvendelse, fra landbrugs-mæssig til bymæssig anvendelse, indebærer, at den hidtidige ejendomsret bortfalder, og at den kompensation, ejeren har krav på, svarer til denne hidtidige ejendomsret plus ulempeerstatning. Det ville jeg anse for rimeligt, men i princippet må erstatningen svare til den hidtidige anvendelsesret. En anvendelse af dette princip ville i sig selv bane vej for en virkelig billiggørelse af grundpriserne.

Så kan man spørge, om udbuddet da ikke ville blive hæmmet — og det ville det vel nok — hvis man anvendte dette princip; men det bliver det jo i forvejen. Vi kender jo mangfoldige tilfælde, hvor udbuddet holdes tilbage i håb om at opnå en højere pris på et senere tidspunkt, altså netop på grund af den nuværende forventningsmekanisme. Og man kan være helt overbevist om, at hvad frigørelsesafgiften, afståelsesafgiften, angår, så ændrer det ikke noget ved denne tilstand; det skaffer i hvert fald ikke flere grunde frem, og det skaffer ikke billigere grunde frem. Det tror jeg heller ikke, man postulerer fra regeringens side; det vil man opnå igennem andre love. Men princippet om, at ejendomsretten til den faste ejendom altid knytter sig og må knytte sig til den hidtidige anvendelse, kunne man kombinere med en udvidet adgang for det offentlige til ekspropriation af jord til byggemodning og byudvikling. Jeg tror ikke, at man i det lange løb løser vore byproblemer, boligproblemer, uden en sådan udvidet adgang til ekspropriation.